

N:o 221.

Af herr **H. Andersson** i Grimbo, *i anledning af Kungl. Maj:ts proposition med förslag till ny förordning angående bevillning af fast egendom samt af inkomst.*

De grunder, hvilka i »instruktion för taxeringsmyndigheterna», såväl i dess nuvarande som i den af Kungl. Maj:t i propositionen n:o 47 föreslagna lydelse, angifvas för uppskattning af jordbruksegendoms värde, finna icke allestädes samma tillämpning. Medan å ena sidan egendomens karaktär af jordbruksegendom är den bestämmande vid uppskattningen af värdet, inträffar icke sällan, att egendomens grundkaraktär skjutes å sido och att i dess ställe vid uppskattningen största hänsyn tages till egendomens tänkbara förmåga för spekulationens ändamål. Jordens egentliga natur af jordbruksjord upphör understundom att vara bestämmande för uppskattningen, hvilken göres med ledning af jordens möjlighet att blifva spekulationsjord.

Under den pågående industrialiseringen af vårt land med den allt större hopningen af befolkningen i städer, i stations- och industrisamhällen och på andra platser har denna möjlighet kommit att utöfva ett allt större inflytande vid uppskattningen af jordbruksegendoms värde. Att låt vara en, i jämförelse med hela taxeringsområdets areal, obetydlig del af jordegendomen öfvergått i spekulationen för byggnads- eller industriändamål har mångenstädes så ändrat uppfattningen af de i instruktion för taxeringsmyndigheterna uttalade grunderna för uppskattning af jordbruksegendoms värde, att myndigheterna åsatt jordbruksegendomen ett värde, hvarå den icke kan gifva tillnärmelsevis passande afkastning, så länge egendomen användes för sitt ursprungliga jordbruksändamål.

Bih. till Riksd. Prot. 1907. 1 Saml. 2 Afd. 2 Band. 89 Häft. (N:o 221.) 1

I en tid, då jordbrukets ekonomiska afkastningsförmåga i hög grad inskränkes genom beständiga stegringar af produktionskostnaderna, kan det icke lända till fördel för den stat, som fattar jordbrukets betydelse, att genom beskattning öfver förmågan ytterligare försvåra jordbrukets existensmöjligheter. Ty den för jordbruksändamål brukade egendom, hvilken vid uppskattning betraktas icke som jordbruksjord utan som spekulationsjord, åsättes ett värde, för hvilket det icke sällan torde blifva ägaren så godt som omöjligt att erlægga skatten, så länge som han skall hafva sin bärgning af jordbruket allena.

Följden kan då lätt blifva den, att brukaren, som helst önskade fortsätta med brukningen af ofta fäderneärfd torfva, måste öfvergifva sin egendom och kasta in den på spekulationens marknad. Hans egendom blifver spekulationsjord och torde kunna betraktas som för jordbruket förlorad. Ty äfven om hans egendom icke ögonblickligen tages i anspråk för byggnads- eller industriändamål, utan under någon tid allt fortfarande brukas, så kommer brukningen att mer eller mindre antaga rofbrukningens form. Den tid, för hvilken jorden då tages i bruk, vare sig af ägare eller arrendator, är vanligen för kort för att brukningen skall kunna ske under rationella former med vederbörligt hänsynstagande till längre växlingsperioder och en i framtiden möjligen stegrad afkastning.

Att en för jordbruket redan värdefull jord på angifvet sätt förloras, är icke den enda olägenheten af en taxering, där egendomens ursprungliga natur af jordbruksjord icke är det bestämmande för uppskattningen. Förlusten mångdubblas därigenom att på sådant sätt försvåras och icke sällan förhindras den öfvergång till intensivare brukning och högre kultur, som den moderna befolkningshopningen möjliggör på platser med omgifvande lämplig jordbruksjord. En väsentlig del af rikets närvarande införsel af jordbruksalster skulle säkerligen kunna produceras inom Sveriges gränser. För att så skall kunna äga rum, måste hvarje åtgärd, som kan verka störande i jordbrukets drift, underlåtas. Det förfarande, att bestämmandet af jordegendomens värde göres med ledning af jordens möjlighet att blifva spekulationsjord, måste därför upphöra, om Sverige med framgång skall kunna sträfvä efter att inom egna landamären alstra jordbruksprodukter tillräckliga för rikets eget behof.

Får den praxis, att vid uppskattning af värdet å fast egendom, som användes för jordbruksändamål, största hänsyn tages till egendomens tänkbara förmåga för spekulationens ändamål, alltjämt öfvas, så torde däraf blifva följden, att jordbrukets vidare drift flerstädes i hög grad för-

svåras och törhända emellanåt omöjliggöres. Staten har intet trängande behof af att slå in på en sådan skattepolitik, då den på annat sätt torde kunna utan menlig inverkan för jordbruket komma i åtnjutande af dess vederbörliga del af den värdestegring, som icke sällan inträder, då jord-egendom upphör att vara jordbruk och tages i anspråk för byggnads- eller industriändamål. Först då så skett, bör staten ändra grunderna för beskattningen och därvid icke endast nöja sig med bidrag af den ökade inkomst å egendomen, som genom förändringen möjligen uppstår, utan äfven fordra vederbörlig andel af den oförtjänta stegring i egendomens värde, som kan hafva inträffat.

Det nuvarande tillståndet är olidligt, då de i och för sig ganska tydliga föreskrifterna i instruktion för taxeringsmyndigheterna rörande uppskattning af fast egendoms värde i praxis icke sällan finna en godtycklig tillämpning. Den skapar osäkerhet och villkorlighet i beskattningen, hvilket aldrig länder vare sig till statens eller medborgarens fördel. Samhällets sanna intresse kräfver också aflägsnandet af all godtycklighet i beskattningsförfarandet.

Uti en i Andra Kammarerna af herr Erikson i Öfre Odensvi väckt motion, n:o 144, hemställer motionären:

»att Riksdagen ville hos Kungl. Maj:t anhålla, att Kungl. Maj:t täcktes efter utredning, huruvida och i hvad mån åt landets kommuner borde beredas rätt att uttaga skatt å s. k. oförtjänt jordvärdestegring, hos Riksdagen göra de framställningar, till hvilka förenämnda utredning kan gifva anledning».

Där värdestegringsskatt införts, fordras såsom villkor för densammas utgående, att värdeökningen skall ådagaläggas genom en försäljning eller annan (frivillig) föryttring af egendomen. Den erlægges icke af egendomens innehafvare, så länge han alltjämt innehar sin egendom, utan först då egendomen byter ägare och med en bestämd del af det då uppnådda priset. Införandet af värdestegringsskatteinstitutet i Sverige, hvilket också ur flera andra synpunkter torde vara önskvärdt, synes ägnadt att kunna komma det här ofvan omförmälda osäkerhetstillståndet att upphöra. För att så skall ske, är det af synnerlig vikt, att grunderna för värdestegringens beräkning bestämmas på sätt som här angifvits.

Med stöd af hvad jag här ofvan anfört, får jag vördsamt föreslå,

att Riksdagen ville hos Kungl. Maj:t anhålla, att Kungl. Maj:t täcktes efter utredning, huruvida och i

hvad mån genom införandet af värdestegringskattelinstitutet i rikets skattelagstiftning eller på annat sätt det nuvarande förfarandet, att uppskattningen af värdet å fast egendom, som användes för jordbruksändamål, icke sällan göres med ledning af jordens möjlighet att blifva spekulationsjord, må upphöra, och hos Riksdagen göra de framställningar, till hvilka förenämnda utredning kan gifva anledning.

Stockholm den 21 mars 1907.

Herman Andersson.
